

סיכור ע"י קטן

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ח/ב

תנו רבנן גב"ך סוכת גוים סוכת נשים סוכת בהמה סוכת כותים סוכה מכל מקום כשרה ובלבד שתהא מוסוכת כהלכתה מאי כהלכתה אמר רב חסדא והוא שעשאה לצל

שו"ע אורח חיים סימן תרלה

סוכה אע"פ שלא נעשית לשם מצוה כשרה והוא שתהיה עשויה לצל כגון סוכת נכרים נשים בהמה כותיים רועים קייצים בורגנין שומרי שדות אבל סוכה שנעשית מאליה פסולה לפי שלא נעשית לצל

ספר פרי מגדים על או"ח - משבצות זהב - סימן תרלה

וקטן שעשה סוכה י"ל כשירה מעשה יש להן ע' חולין מעשה עם מחשבה וע' סימן תרל"ו לענין לחדש בה דבר וצ"ע:

תלמוד בבלי מסכת חולין דף יב/ב

א"ר חייא בר אבא בעי רבי יוחנן קטן יש לו מחשבה או אין לו מחשבה א"ל רבי אמי ותיבעי ליה מעשה מ"ש מעשה דלא קא מבעיא ליה דתנן יש להן מעשה מחשבה נמי לא תיבעי ליה דתנן אין להן מחשבה דתנן האלון והרמון והאגוז שחקקום תינוקות למוד בהן עפר או שהתקינום לכף מאזנים טמאין מפני שיש להן מעשה ואין להן מחשבה אמר ליה מחשבה גרידתא לא קא מיבעיא ליה כי קא מיבעיא ליה מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו כגון דהוה קיימא עולה בדרום ואתיה בצפון ושחטה מאי מדאיתייא בצפון ושחט איכוין לה או דילמא מקום הוא דלא איתרמי ליה הא נמי אמרה רבי יוחנן חדא זימנא דתנן המעלה פירותיו לגג מפני הכנימה וירד עליהם טל אינן בכי יותן ואם נתכוין לכך הרי הן בכי יותן העלום חרש שוטה וקטן אף על פי שנתכוונו לכך אינן בכי יותן מפני שיש להן מעשה ואין להן מחשבה ואמר רבי יוחנן ל"ש אלא שלא היפך בהן אבל היפך בהן הרי זה בכי יותן הכי קא מיבעיא ליה דאורייתא או דרבנן רב נחמן בר יצחק מתני הכי א"ר חייא בר אבא בעי רבי יוחנן קטן יש לו מעשה או אין לו מעשה אמר ליה רבי אמי ותיבעי ליה מחשבה מאי שנא מחשבה דלא קא מיבעיא ליה דתנן אין להן מחשבה מעשה נמי לא תיבעי ליה דתנן יש להן מעשה הכי קא מיבעיא ליה דאורייתא או דרבנן ופשיט יש להן מעשה ואפילו מדאורייתא אין להן מחשבה ואפי' מדרבנן מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו מדאורייתא אין לו מדרבנן יש לו

ובקטן אורה מנחות דף מב משמע בפשיטות דכשרה ע"י קטן. ונראה לפי"ש בשר"ת אחיעזר סי' פא ס"ק כג דהא דקטן אין לו מחשבה היינו במקום דמחשבתו משוי לעשיתו, אבל רצון לעשות יש לו לקטן עיי"ש, ולפי"ז בודאי יש לקטן רצון לעשות צל. ובשר"ת אבני נזר או"ח סי' תעה משמע דבעינן גדול עומד ע"ג ומחשב לשם צל. ובבכורי יעקב סי' תרלה סק"ב משמע שבדיעבד הסוכה כשרה.

חנוך לענר בלויא, יעקב ישעיה עמוד מס 76הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

סי' צ"ג. אם קטן מותר לסכך סוכה של מצוה.

נראה שקטן אסור לסכך סוכה של מצוה דהא קי"ל דאינה כשרה אלא בשעשאה ללל סוכה (סוכה ח' ב') ופי' רש"י ללל ולא ללניעות בעלמא, ללל הוא דמיקריא סוכה שסוכת מן החורב. נמלא דלפרש"י אם אחד עשה סוכה להנניע שם חפציו כעין שעשין היבה ליתן שם חפציו היא פסולה דבעי' רק לשם לל, ולא רק לשם לניעות בעלמא. וקי"ל דקטן אין לו מחשבה אפי' מדרבנן ואפי' מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו מדאורייתא אין לו (גמ' חולין י"ג) ופי' רש"י ואפי' פירש ואמר לא מהני רק כשגדול עומד על גביו ומלמדו לסכך לשם לל כר' דכשר כמו בגמ' דתנן הכל כשרין לכתוב את הגב ואפי' חש"ו ואי' רב הונא והוא כשפקח עומד על גביו (גיטין כ"ג).

והיינו טעמא דלא חשיב בצרייתא דסוכת נכ"ך (סוכה ח' ב') גם סוכת קטן משום דבי' אף כשעשאה כהלכתה לשם לל פסולה משום דקטן אין לו מחשבה. — והא דלא חשיב' דכשר כשגדול עומד ע"ג משום דא"כ ל"ה דומיא דנכ"ך דשם כשר בכל אופן שהוא.

א וורטהיימר, שלמה אהרן בן יעקב עמוד מס 103הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

סימן תעה.

שאלה אם מותר לסכך על ידי קטן:

א) תשובה לכאורה נראה דתלמי במחלוקת הפוסקים במנה שלשה קטן דיש פוסלין דקטן לאו בר שימור הוא. והא נמי ביון דבעינן שיהא עשוי' ללל. קטן לאו בר כוונה הוא דכל מעשיו כמתעסק דיינין ליה. ויש לומר דאפי' פוסקים המכשירים

היינו משום דשימור העומד על גבו מהני. אבל בסיכוך דבעינן תלמי שיהא ללל. מה יועיל העומד על גבו לבד אלא כשיהי' מלמדו ומוזירו שיחכוין ללל. דאז יועיל לשיטת התוס' גיטין (דף כ"ב:) אבל לא בראיה בעלמא:

ב) וראתך העיין נראה דהא דבעינן סוכה עשוי' ללל. לאו משום כוונת עש' אחאן טלה. דאם כן למה לריך הש"ס לומר בחוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה משום מעשה ולא מן העשוי. חיפוק ליה דלא נעשה לשם לל ותעשה ולא מן העשוי לא שייך אלא כשעשוי הוא סוכה כשירה, ואין זה פסול אלא משום ששעת עשייתה הי' בפסול. מה שאין כן בנעשה לשם אור. דאף עכשיו לא סר פסולה. שלא נעשה לשם סוכה היינו ללל. ועיין בתוס' מנחות (דף מ' :) דר"ה שחא: אלא ודאי הא דבעינן עשוי' ללל. היינו משום דלא נקרא סוכה כשאינה עשוי' ללל כמו כלי אינו מקבל טומאה אלא כשעומדת להשתמש וכן אוכל כשעומד לאכילה וכשאינה עומדת לכך לריך מחשבה לכך לחשיש ולאכילה. הכי נמי בסוכה כל שאינה עומדת ללל אף שמוול לא מקריא סוכה. ועל כן כשלא עשאה ללל אף שאחר כך חישב עלי' ללל דהוה סוכה אחר כך. הוי מעשה ולא מן העשוי. כיון דבעינן עש' הי' פסולה. ומחשבה שאחר כך לא הוי מעשה אלא גרמא בעלמא. ואם כן במלוא את הקטן לסכך. כיון שבעל הבית חישב עלי' בשעת עש' ללל. דבעינן עש' היתה סוכה עומדת ללל על ידי מחשבת בעל הבית. שפיר מועיל עשיית הקטן דאין לריך מחשבה כלל בסוכה:

אוי"ח ב בורנשטיין, אברהם בן זאב נחום עמוד מס 220הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

אבל טעם השני י"ל שפיר בני ישראל ממעטינן נשים וקטן כשר, וראוי להחמיר בקטן...

דכ"ל קט"ל למהר"ם כדעת הכ"י שצמחדכי דמייחי צ"י ק"י י"ב דמ"ע קל לילית אינו אלא להטיל זו לילית בשילבטכו ולכן לא כתיב לא תלנס בגד זלא לילית וכי ותיב המלוה כל אי טיעסה הוא או שלוחו ולססה דפטורה אינה נעשית שליח להילית התחוייב צדכר וספסחל חי לא חקטי וסכוסה דכתיב צקוכות ססזו ולין העש"י המלוה וסל דכתיב סג סקוכות העססה העש"י קלי אסחג ולא אסכוסה ולא כעלמו דכתיב סס"ס העססה לך לסס סוכך מיינו לא נעשע פסיע דקכא דקלי אסכוסה כמו צלילית ב-ג (אוי"ח, יו"ד) סופר, משה בן שמואל עמוד מס 421הודפס ע"ל תכנת אוצר החכמה

דתני רב המנונא בריה דרבא מפשרוניה ספר תורה תפלין ומזוזות שכתבן (מין) ומסור עובד כוכבים ועבד אשה וקטן וכותי וישראל מומר פסולין שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שיטתו בקשירה ישנו בכתובה וכל שאינו בקשירה אינו בכתובה

תוספות גיטין דף מה/ב- כל שיטתו בקשירה ישנו

בכתובה - מכאן אומר ר"ת דאין אשה אוגדת לולב ועושה ציצית כיון דלא מיפקדה ואין נראה דהא מדפסלין בריש התכלת (מנחותך דף מב.) ציצית בעובד כוכבים דדריש בני ישראל ועשו ולא בעובדי כוכבים מכלל דאשה כשרה ואמרינן נמי סוכת גנב"ך כשרה בפ"ק דסוכה (דף ח:) ודוקא בס"ת ותפילין ומזוזות דכתיב וקשרתם וכתבתם דרשינן הכי:

שו"ע אורח חיים סימן יד: ציצית שעשאן א"י פסול דכתיב דבר אל בני ישראל לאפוקי א"י והאשה כשרה לעשות: **הגה** ויש מחמירים להצריך אנשים שיעשו אותן וטוב לעשות כן לכתחלה: (מרדכי ה"ק והגהות מיימון מהלכות ציצית ותוס' דף מ"ב):

ספר מגן אברהם על או"ח סימן יד: ויש מחמירין. ולדידהו כל מצות שאין האשה מחויבת בהן כגון לולב וסוכה אינה רשאי לעשותה ועמ"ש סי' תרמ"ט ס"א ונ"ל דקטן דינו כאשה עס' ל"ט:

משנה ברורה סימן יד: להצריך אנשים - ואפילו (ד) עומד על גבן לא מהני משום דהא דכתיב בני ישראל ועשו משמע גם למעט בנות ישראל:

ביאור הלכה סימן יד ד"ה להצריך: עיין במ"ב והוא הטעם של מהר"ם שהובא בהגה"מ ולא העתקתי הטעם משום דהא דר"ת וכדאיתא במ"א משום דכל שאינו בלבישה אינו בעשייה ונ"מ גם ליתר המצות לולב וסוכה משום דמשמע בד"מ שלא חשש רק להמהר"ם וכן בע"ת מצאתי כן א"כ אין להחמיר גם בקטן וכן מצאתי בארה"ח ומ"מ כיון שהפמ"ג ודה"ח העתיקו להלכה ליזהר לכתחלה ע"י קטן ראוי ונכון לעשות כן.

משנה ברורה סימן תרמט: שאגדו עכו"ם וכו' - ר"ל אע"ג דלכתחלה מצוה לאוגדו (יד) משום נוי מצוה מ"מ כשר ע"י עכו"ם ועיין במ"א שדעתו דלכתחלה לא יאגדנו והטעם דכל שאינו מחוייב בדבר אינו רשאי לתקנו ומטעם זה (טו) גם אשה לא תאגוד הלולב לכתחלה [מ"א בסי' י"ד] ועיין שם בביאור הלכה שביררנו דמדינא אין חשש בדבר ומ"מ טוב ליזהר בזה.

שער הציון סימן תרמט: (טו) וה"ה קטן פחות מ"ג שנים ואם אגדו אם אפשר יתירנו ויאגדנו שנית

ספר פרי מגדים על או"ח - אשל אברהם - או"ח סימן יד

ע"י מג"א. תפס הטעם של ר"ת כל שאין בלבישה אין בעשייה כמו תפילין, והוא הדין קטן פסול לעשותן קודם י"ג שנים ומב"ש בבירור (דדין תורה הוה, ע"י סי' נ"ה במג"א אות ז'), וא"כ סוכת גנב"ך בסי' תרל"ה דיעבד לא לכתחלה וזה דוחק, דר"ת פוסל דיעבד והקשו עליו מסוכת גנב"ך, גם בני ישראל ולא כותים תיפוק דאין בעשייה משום דאין בלבישה,

בסוכה (ח): איתא דסוכת גנב"ך כשרה והיינו סוכת גויים נשים בהמות וכותים ע"ש וכן פסקינו בש"ע ר"ט תרלי"ה ע"ש, ותמחו הראשונים מזה על שיטת רבינו חם דס"ל שבכל המצוות כיון שאינה מצווה על המצוה כמו בציצית ואיגוד לולב לא מהני עשייתה, קשה הא בסוכה נמי אשה-אינה מצווה על מצות סוכה ולמה סוכת גנב"ך כשרה עיין היטב בתוס' גיטין (מה) וברא"ש שם ובמרדכי ושאר פוסקים ההכריחו מזה דלא כרבינו חם.

ולע"ד נראה ליישב שיטת רבינו חם, שלדידיה מעיקר מצות סוכה לקיימה בסוכה שהיא קודש דוקא, ובסוכת גנב"ך דכשרה אף שבועשייה לא נעשית לשם מצוה וא"כ לא נתקדשה, ל"ק דלא בעינן עשייה דוקא לשם מצוה רק בישיבה גופא נתקדשה הסוכה ושפיר יוצא בה ידי חובתה, ומעתה נראה שאפילו לדעת רבינו חם שאשה אינה עושה ציצית הסכימו רוב הפוסקים שהכונה לתלייה בבגד אבל הטויה מהני גם לדידיה באשה, ונראה דהיינו טעמא דלא אסרינן אלא הגמר שנעשית בוה חפצא דמצוה כגון התלייה בבגד בציצית או האיגוד בלולב, אבל טויה לחוד כיון שלא נעשית עדיין זה לחפצא דמצוה גם לדידיה לא איכפת לך, ולפי זה א"ש קושיית המפרשים על רבינו חם, שבסוכה גם לדידיה מכשרינן באשה, כיון שאינה מעשה המצוה כלל אלא כשנתקדשה בישיבה, שרינן העשייה לכ"ע דהוה כמו טויה דשרי ודריק היטב בוה.

א שטרנבוך, משה עמוד מס 198הודפס עי"י תכנת אוצר החכמה

ד"ר סוק' וסר סלסלוי' סקו' על סכ"ס נש"ס ננסס דליף רז ננכי סקול מנכתיב דנכ אל צני ינאלל ועללללללללל קחל לננננ נכתי צ"ע ולססה כשיטה, וסססס ער נסוכה גנב"ך דכשיטה וע"כ דללל ילפי נוסקסססס וכחננסס לננננל, ולסננננ ל ליינננ קתי'ו' אלו על ר"ה צמלל נסססל, צנללללל חודלי סין לנליף נוסקסססס וכנסססס רק צוונס לך, כלכי דוקל צכסיכ דק"ס ס"צו דנני לנסס וסיל אססלללל דע"כ סהקסססס צס סורס דנני לנסס צס גילס לכו ע"י סקססל דוקסססס וכחננסס דכל סלינו נסריי צנללוס או סלינו נסריינס איס לכו' לכסיכס לנסס לימד דנכ זס לנסס נר"ס אכל ננננננ ללל צני לנסס כמו נינר ננסס לננננ לל"ל לנסס וכוננסס גס צכס"ס נסיס כשינוח וס"ס נכתי דנננננ זס ולין צו סקססל לנסס ליכל סקססל סיעננסס דוקל צכ קסיסס וסל"ס דל"ק נוסק"ו גנב"ך דלל צני נננננ' לנסס סלססס וכנכי כסיסס לנננננננ דננננננ סוף צנללללל קננננ, וי"ל ג"כ סקסס' מללללללללל א"י"ח סופר, אברהם שמואל בנימין בן משה עמוד מס 17הודפס עי"י תכנת אוצר החכמה

ספרי פרשת ראה פיסקא פז: חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים. להדיוט. ומנין אף לגבוה ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה' אלהיך א"כ למה נאמר תעשה לך כל זמן שאתה עושה סוכה מעלה עליך כאלו אתה עושה לגבוה: